IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 22 Issue 01 IYUN 2026

ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING ASHULA VA RAQS TA'LIMIGA TA'SIRI

Botirov Behruzbek Furqatjon o'g'li
Ilmiy rahbar: **Muminov Muxsimjon Mansurovich**

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ashula va raqs ta'limi tizimiga ko'rsatayotgan ta'siri tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar, masofaviy ta'lim platformalari, multimedia vositalari hamda sun'iy intellekt asosidagi dasturlarning musiqa va raqs san'atini o'qitish jarayonidagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarning ta'lim sifatini oshirish, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish va milliy san'atni keng targ'ib etishdagi ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: ashula san'ati, raqs san'ati, zamonaviy texnologiyalar, raqamli ta'lim, multimedia, masofaviy ta'lim, sun'iy intellekt, musiqa pedagogikasi, innovatsion yondashuv.

XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha sohalarida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ta'lim tizimi ham ushbu jarayonlardan chetda qolmay, innovatsion texnologiyalar asosida takomillashib bormoqda. Ayniqsa, san'at ta'limida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, nazariy va amaliy bilimlarni mukammal o'zlashtirish hamda ijodiy salohiyatni rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Ashula va raqs san'ati insonning estetik didini shakllantirish, ma'naviy dunyosini boyitish va milliy qadriyatlarni avloddan-avlodga yetkazishda muhim o'rin tutadi. Shu sababli ushbu yo'nalishlarni o'qitishda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarni joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda elektron ta'lim resurslari, videodarslar, virtual platformalar va multimedia vositalari san'at ta'limining ajralmas qismiga aylanib bormoqda.

Bugungi globallashuv va raqamlashtirish sharoitida ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. San'at ta'limi, xususan ashula va raqs yo'nalishlari ham ushbu jarayonlarning faol ishtirokchisiga aylanib bormoqda. Zamonaviy texnologiyalar nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda milliy san'at namunalarini keng targ'ib qilish imkoniyatlarini yaratmoqda. Ashula ta'limida multimedia vositalaridan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. Avvallari musiqiy asarlarni o'rganish asosan jonli ijro va nota materiallari orqali amalga oshirilgan bo'lsa, bugungi kunda audio va video yozuvlar, elektron darsliklar hamda maxsus mobil ilovalar yordamida o'quvchilar murakkab musiqiy asarlarni yanada chuqurroq o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Multimedia vositalari orqali mashhur hofizlar va san'atkorlarning ijrolarini qayta-qayta tinglash hamda tahlil qilish mumkin bo'lib, bu esa ijrochilik mahoratini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.[1]

Raqamli texnologiyalar vokal mashg'ulotlarining sifatini oshirishda ham muhim rol o'ynamoqda. Turli kompyuter dasturlari va mobil ilovalar yordamida ovoz diapazoni, tembr, intonatsiya va ritmning aniqligi tahlil qilinadi. Natijada o'quvchi o'z ijrosidagi kamchiliklarni mustaqil ravishda aniqlash va ularni bartaraf etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa an'anaviy ta'lim usullarini zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalarining rivojlanishi ashula san'ati ta'limida yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirdi. Ayniqsa, pandemiya davrida onlayn platformalar orqali musiqa darslarini tashkil etish tajribasi keng qo'llanildi. Zoom, Google Meet, Microsoft Teams kabi

[1] To'xtasinov A. Musiqa madaniyati va estetik tarbiya. – Toshkent: O'qituvchi, 2017. – B. 84–87

platformalar yordamida o‘qituvchi va o‘quvchilar o‘rtasidagi muloqot uzluksiz davom ettirildi. Ushbu jarayon san’at ta’limining geografik chegaralarini kengaytirib, chekka hududlarda yashovchi iste’dodli yoshlarning ham malakali ustozlardan ta’lim olishiga imkon yaratdi.[2]

Raqs ta’limida zamonaviy texnologiyalarning o‘rni yanada muhim ahamiyatga ega. Chunki raqs san’ati harakatlar, mimika va plastik ifodalar orqali o‘zlashtiriladigan murakkab san’at turi hisoblanadi. Videodarslar va raqamli platformalar yordamida o‘quvchilar har bir harakatni sekinlashtirilgan shaklda kuzatish, qayta ko‘rish va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda. Bu esa murakkab raqs elementlarini qisqa muddatda o‘zlashtirishga yordam beradi.

Bugungi kunda uch o‘lchamli animatsiyalar va virtual reallik texnologiyalaridan foydalanish raqs ta’limida innovatsion yondashuv sifatida namoyon bo‘lmoqda. Virtual reallik vositalari yordamida o‘quvchilar sahna muhitini his qilgan holda mashq bajarishlari mumkin. Bunday texnologiyalar sahna madaniyati, harakat koordinatsiyasi va ijodiy tasavvurni rivojlantirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda.[3]

Sun’iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ham ashula va raqs ta’limiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Sun’iy intellekt asosida ishlovchi dasturlar o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini tahlil qilish, ularning o‘zlashtirish darajasini baholash va mos tavsiyalar ishlab chiqish imkonini bermoqda. Natijada ta’lim jarayoni yanada individuallashtirilgan va samarali shaklga ega bo‘lmoqda.

Zamonaviy texnologiyalar milliy ashula va raqs san’atini saqlash va targ‘ib qilishda ham katta ahamiyat kasb etadi. O‘zbekistonning boy musiqiy va raqs merosi bugungi kunda raqamlashtirilib, elektron kutubxonalar va internet platformalariga joylashtirilmoqda. Bu esa noyob san’at namunalarining yo‘qolib ketishining oldini olish bilan birga, ularni xalqaro miqyosda keng targ‘ib qilish imkoniyatini yaratmoqda. Ayniqsa, yosh avlodning milliy san’atga qiziqishini oshirishda ijtimoiy tarmoqlar va internet resurslarining ahamiyati tobora ortib bormoqda.

Biroq zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bilan bog‘liq ayrim muammolar ham mavjud. Ba’zan o‘quvchilar jonli ijro va amaliy mashg‘ulotlardan ko‘ra virtual vositalarga ortiqcha tayanib qolishlari mumkin. Bu esa ijodiy muloqotning kamayishiga va san’atning hissiy-ta’sirchan jihatlarining sustlashishiga olib kelishi ehtimoldan xoli emas. Shu sababli zamonaviy texnologiyalar an’anaviy ustoz-shogird maktabi tajribasi bilan uyg‘unlashtirilgan holda qo‘llanilishi maqsadga muvofiqdir.

Umuman olganda, zamonaviy texnologiyalar ashula va raqs ta’limining mazmunini boyitib, o‘qitish usullarini takomillashtirishga xizmat qilmoqda. Ular ta’limning interaktivligini oshirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish va milliy san’at namunalarini keng ommalashtirishda muhim omil bo‘lib qolmoqda. Kelgusida raqamli texnologiyalarning yanada rivojlanishi san’at ta’limi samaradorligini oshirish va yangi pedagogik imkoniyatlarni yaratishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021. – 464 b.
2. Muslimov N.A. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan, 2021. – 320 b.
3. Ishmuhamedov R.J. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste’dod, 2020. – 286 b.
4. To‘xtasinov A. Musiqa madaniyati va estetik tarbiya. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017. – 224 b.
5. Rajabov I. Maqom asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 1992. – 312 b.
6. Jabborov A. O‘zbek musiqa tarixi. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa

[2] Muslimov N.A. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan, 2021. – B. 112–116.

[3] Qodirova M. O‘zbek raqs san’ati tarixi. – Toshkent: Fan, 2018. – B. 154–158.

ijodiy uyi, 2018. – 368 b.
7. Qodirova M. O‘zbek raqs san’ati tarixi. – Toshkent: Fan, 2018. – 256 b.
8. Karimov A. O‘zbek xalq musiqa merosi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 284 b.
9. Yusupov R. Musiqa pedagogikasi asoslari. – Toshkent: Tafakkur, 2020. – 240 b.